

**GUIZIEGUEZ
AR PAUTR-COS
RICHARD.**

Troet eus al levr galleg **B. FRANKLIN.**

E Montrotlez , eus a Imprimiri **LÉDAN.**

A VERTISSAMANT.

Ar réson eus a bùblication al levric-mâ, eo da laqat anavezout dre-oll ar reoliou certen (goude re ur Religion) evit en em gundai gant furnes epad ar vuez, ha da inspira an desir eus ar vertuziou civil ha moral d'al loden precius-se eus an dud, hep pehini e vanc-femp eus a gazi qement a zo.

Ra deuyo al levric-mâ da zigaç sonch dezo eus o simplicite qenta, ha d'o laqât da garout o labour, o famill, hac o demeuranç humbl.

Credi a eller eta gallout esperi e teuyo ar re a zo desilnet da réi desradurez d'ar yaouanqis, d'o zicour da anavezout ar pez a zo scrivet amâ, ha da laqât réi anaoudeguez dre vardo eus ar setançou-mâ.

Evit satisfaction al loden ger precius-se eus ar soeiete co, ez eus sonjet laqât al labouric-mâ e brezonec, evit ma ello an dud diwar ar meaz profita eus ar guentelliou simpl hac a vertus a zo ranfermet ennân.

Ra vezô eta reçevet gant joa, ha ra zougo ar frouez precius eus ar vertuz pehini a anseign,

GUIZIEGUEZ

AR PAUTR-COS RICHARD.

AN deiz all en em arrêtis en un andret e pélech' e voa calz a dud assamblet evit ur verzidiguez. Dre ne voa qet c'hoas an heur da gommanç, ar gompagnunez a gomze eus an amzer miserabl a rene; hae unan eus ar vanden, ous en em adressi da un den venerabl pehini a voa gris e vléo ha güisqet qempen, a lavaras dezàn : « Ha c'houi, tad Abraham, petra a sonjit-hu eus an « amzer-mâ ? N'en doc'h-hu qet avis penaus an tellou « euzüs a laquer var qement a zo, a deuyo a benn da « ruina ar vrô en antier ? Rac, penaus ober evit o « faea ? Petra a gonscillfet-hu deomp var guementse ? » An tad Abraham a voe ur pennadic amzer o sonjal, hac a respontas : « Mar fell deoc'h gouzout ya façon « da sonjal, e zàn d'el lavarat e bêr gomzou, rae, evit « an den aviset mad, ne zeus ezom nemet nebeut a « c'heriou. » *Ne deo qet an nombr eus ar c'homzou a garg ar boezel*, evel a lavar ar pautr-côs Richard. An oll neuze a dostâs evit pedî an tad Abraham da gozeal, hac an assamble en em renget endro dezàn, e taic'has an discours-mâ :

« Va mignonet quer haç amezeyen vad, güir eo penaus an tellou a zo guell grén; gouscoudé, ma n'hor bez da baea nemet ar re a c'houlen ar gouarnamant diganeomp, ec'h alfemp esperi gallout o faea ezetoc'h; mes heza hon eus un niver bras a re all calz goassec'h deomp; dre exempl : hon diegui, a guemer deomp daou c'hement eguet ar gouarnamant; hon orgouill, teir guech; hac hon dievestet, peder guech muioch'

c'hoas. An taxou-se a zo eus un hevelep natur , n'e deo qet possUBL d'ar recevourien na diminui o foez , naC oun delivra diouto. Gouscoude , beza e zeus un dra benac da esperout evidomp , mar fell deomp heuilla ur c'husul vad; rac , evel a lavar ar pauTr-cos Richard , Doue a lavar d'an den : *En em sicour, ha me a sicouro ac'hanout.*

Ma vez ur gouarnamant hac a obliche an oll da rei gant reiz an decvet loden eus an amzer evit e servich , e ve a dra sur cavet ar gondition-se guell galet ; mes an darn-vuià ac'hanomp a zo taxet , dre o diegui , en ur fêcon c'hoas muioc'h tirandus. Rac , mar contit an amzer a dremenit en un didalvoudeguez absolut , da lavaret eo , o chom hep ober netra , e cavot e lavarân güir. An didalvoudeguez a zigaç ganti diezamanchou , hac a verra en ur fêcon santus ar badelez eus ar vuez. *An didalvoudeguez , evel a lavar ar pauTr-cos Richard , a zo henvel ous ar mergl , pehini a uz calz muioc'h eguet al labour : An alc'huez a behini en em servicher , a zo atao sclér.* Mes , mar carit ar vuez , na gollit qet an amzer , rac ar vuez a zo grêt eus anezan.

Peguement a amzer na roomp-ni qet d'ar c'houesqet , en tu-all d'ar pez a dlefemp naturelamant rei dezàn ? Ancounac'hât a reomp penaüs *Louarn* cousset , na guemer qet a yer , ha penaüs hor bezo amzer aoüalc'h da gousqet , pa vezimp er bez. Mar deo an amzer ar preciussa eus an oll vadou , ar c'holle eus an amzer , evel a lavar ar pauTr-cos Richard , a dlieve beza ar brassa eus ar prodigaldet , pa zeo güir , evel m'el lavar c'hoas , an amzer gollet n'en em gav james , ha penaüs ar pez a halwomp amzer aoüalc'h , en em gav atao re vcr. Courach eta , hac agissomp epad ma ellomp . Gant ma vezjmp actif , e refomp calz muioc'h , gant nebeutoc'h a boan. *An didalvoudeguez a rent oll poanius ; an ingin*

a rent oll'eaz : an hini a sav divezat, en em fourgaç hed an deiz, hac a boan e commanç e afferaou, e zeo dija nôs. Al leziriguez a za quer goustad, ma zeg qerqent tizet gant ar baourente. Poulsit hoc'h afferaou, ha ma na vezò qet int a boulso ac'hanoc'h. Mont da gousquet abret ha sevel mintin, a zo an diou féçon guella da gonservi ar yec'hed, ar fortun hac ar sqiant.

Petra a sinifi an esperanc hac ar vœuyou a formomp evit amzeriou eürussoc'h ? Renta a rimp an amzer mad, mar gouezomp agissa. Al labour, evel a lavar ar pautr-côs Richard, n'en deus qet ezom a c'hoantjou. An hini a vev var an esperanç, a risq da vervel gant an naoun : Ne zeus qet a brofit hep poan. Ret eo din en em servicha eus va daouarn, pa na meus qet a zouarou; mar am eus, ez int goall imposed; hac evel a lavar ar pautr-côs Richard gant résou, ur vicher a dalvez ur fond douar; ur profession a zo un implic'h hac a unan bepret evidomp an enor hac ar profit. Mes, ret eo labourat eus ho micher ha souten ho réputation, pe autramant, nac ar fond nac ar vagasin ha sicourist qet ac'hanoc'h da bæa an tellou. Piou benac, eme ar pautr-côs Richard, a zo labourus, na dle qet caout aoun ous an dienez. An naoun a sell ous dôr an den labourus, mes na gred qet antren. Beza e zeo er memes tra respectet gant ar recevourien ha gant an hussierien; rac al labour a bae an dleyou, hac an disesper a gresq'anezo.

Ne d'eo qet necesser e cafac'h tenzeriou, nac teufe querent pinvidic da renta ac'hanoc'h heritourien dezo. An acqed, evel a lavar ar pautr-côs Richard, a zo mam ar brosperite, ha Doue na refus netra d'al labour. Labourit epad ma coussq ar fœnant, hac ho pezo hed da verza ha da zastum. Labourit epad an oll momentchou a banyet hirio, rae na ellit qet gouzdout an

oll ampechamanchou a zigouezo ganeoc'h varc'hoas. Qementse eo a ra d'ar paotr-côs Richard lavarat : *Un hirio mad a dal muioc'h eguet daou varc'hoas.* Hac suspen : *Un dra benac hoc'h eus-hu da ober evit varc'hoas?* grit-hi hirio. Ma vec'h mevel da ur mestr mad, na vec'h-hu qet mezec ma teufe d'ho henvel feneant? Mes, ho mestr hoc'h-unan oc'h. Ruziet eta da gaout d'en em reproch ar feneant.

Nac a draou oc'h eus-hu da ober evidoc'h hoe'h-unan, evit ho famill, evit ho mam-bro, evit ho Roue! Savit eta da c'houlou-deiz; ha na deuyo qet an heaul beniguet, en ur strinqa e sellou brillant var an douar, da lavarat : *Cede aze un den lach cousquet c'hoas!* Hep dale, en em laqit d'al labour; ha bezit sonch, evel a lavar ar paotr-côs Richard, penaus *ur c'has maneguet na drap qet a logod.*

Lavarat a reot din e zeus calz da ober, ha n'oc'h eus qet a nerz evit se; qementse a ell beza güir, mes bezit ar volontez vad hac ar berseveranç, hac e veloz burzudou. Rac, evel a lavar ar paotr-côs Richard : *an daqadennic dour a guez continualament a deu a benn da doulla ar o'halleta men.* Gant labour ha paciantet, ul logoden a doull un arc'h; ha tauliou bian, scdet hep cess, a detu a benn da ziscar ar vezen brassa.

Seblantout a ra din clèvet unan benac ac'hianoc'h o lavarat din : Ha n'en d'eo qet ret ive qemer ur moment a repos? Respont a rin deoc'h, va mignonet, ar pez a lavar ar paotr-côs Richard : *Implijit mad hoc'h amzer, mar fell-deoc'h mertiout ar repos;* ha na gollit get un heur, pa n'en doc'h get assuret eus ur minut.

An dibres a zo un amzer pehini a eller da implija da un dra benac a util. Ne zeus nemet an den evisiant a ell en em brocuri ar seurt dibres-se, da behini ar feneant na barven james. *Ar vuez tranquil, hac ar vuez*

dibres, eme ar paotr-côs Richard, a zo diou dra meurbed dishenvel. Credi a rit-hu ec'h accordo ar seneantis deoc'h muioch'a blijadur eguet al labour? Gaou oc'h eus. Rac, evel a lavar ar paotr-côs Richard : ar fezeantis a enguehent ar sourciou, hac an dibres hep nécessite a brodu poaniou sachus. Culz a dud zo hac a garfe beva hep labourat, dre o speret hepqen; mes mancout a reont e defot a found. Al labour, er c'hortrol, a zigaç atao an agremant, an ahondanç hac ar respect. Ar blijadur a red bepren varlerc'h ar re a dec'h ounti. An nezerez vigilant na vanq james. a invis. Abaoue ma meus un tropel dénved hac ur vioc'h, an oll a zalud ac'hanon, evel a lavar ar paotr-côs Richard.

Mes istre carantez evit al labour, ez eo ret c'hoas caout fermder, resolution ha soign yras. Ret eo guelet hon afferaou gant hon daoulagad hon-unan, ha nonpas en em gonfia e daoulagad ar re all. Rac, evel a lavar ar paotr-côs Richard, ne meus biscoas guelet ur vezen, pehini a chancher alies a blaç, nac un tieguez a ziloch ivez alies, o prosperi qement ha re all pere a chom stabil. Hac e lec'h all e lavar : Teir dilojadee a ra ar memes gaou evel un tan-goall. Dioüallit ho stal, hac ho stal ho tioüatto. Mar querit ober hoc'h afferaou, it hoc'h-unan d'o ober : ma ne fell get deoc'h e vent grét, cassit re-all d'o ober. Evit ma prospero al labourer, e zeo ret e cundufe én e-unan e alazr. Lagad ar mestra ra muioch'a c'haou eguet an defaut zaou zorn. An defaut a soign a ra muioch'a c'haou eguet an defaut da c'houzout. Nonpas evessât an devezerien, a zo ar memes tra evel reï dezo ar yalc'h e discretion. Ar ie a gonfianç er re-all, a zo ar revin eus a galz a dud. Rac, evel a lavar ar paotr-côs Richard, en afferaou ar bed, n'en deo get atao dre ar feiz en em saveteer, mes dre nonpas caout. Ar soign a guemerop diouzomp hon-unan a zo bepren profitabl. Rac, evel a lavar ar paotr-côs

Richard, ar gouizieguez a zo evit an den studius, has
ar binvidiguez evit an den vigilant, evel ar buissanc
d'ar vaillantie, huc ar barados evit ar vertus.

Mar fell debelli eaout ur mevel fidel hac a garfec'h,
en em servichit hoc'h-unan. Ar pautr-côs Richard a
gonseill an eves mad evit an dra distera memes, rac
digouezout a ra alies penaus an neglijane ar vianna a brodu
un drouc bras. *E defaut eus a un tach, emezàn, houarn*
ar marc'h en em goll; e defaut un houarn, e coller
ar marc'h; hac e defaut ar marc'h, ar c'havalier e-
unan en em goll, rac e adversour a drap hac a laz
anezan ha qementise oll evit nonpas beza grêt attan-
tion da un houarn marc'h.

Aoëgalc'h eo qement-mâ, va mignonet, var al labour
ha var an attation a dleomp-da guemer var hon afferaou
hon-unan ; mes, goude se, e tleomp c'héas caont an
temperanç, mar fell deomp assuré an issu eus hon labour.
Ma ne voat qet un den espern dre ma c'hounit, e varvo
hep ur guennec, goude beza bet epad'e vuez staget var
e labour. *Sulvui e zeo lard ar gueguin, eme ar pautr-*
côs Richard, sulvui e zeo treud an testamant. Meur
fortun en em dissip dre m'o c'hounezer, abaoue m'o
deus neglijet ar merc'hed ar gueyel hac an nados, evit
ar c'hafe, al-ligeuriou, an oll lipouserez, hac an dillad
caer ; hac ive abaoue m'o deus ar goaset dilezet o hos-
tillou evit ar guïn, ar guïn-ardant, ar c'horn-butun
ha meur a dra-all, d'an nebenta inutil. *Mar qirit beza*
pinvidic, emezàn, na zisqit qet hepken penaus e c'hou-
nezer; disqit ive penaus e venager. An Indes n'en deus
qet pinvidiqêt ar Spagnolet, rac o dispignou a zo bet
trec'h d'o frofit.

Renoncit eta d'ho sotoni dispignus, hat ho pezo ne-
beutoc'h d'en em glêm eus a ingratiri an amzer, eus a
grevustet ar c'hontributioneu, hac eus an antretienou
foll, eus an oll bombanceses a rit en ho coll hoc'h-unan.

Ar güñ, ar merc' hed, ar c'hoariou hac ar feis fall, a ziminu ar fortun hac a gresq an ezomou, evel a lavar ar paustr-côs Richard. Qerroc'h, emezan, e goust antreleni ur viç, eguet evit sevel daou vuguel. Sonjal a rit, marteze, penaus un tassadic benac a gafe, ur bannac'bio liqueur, pe ur brizennic vutun, un habit vrao, ur c'hoef dantelezet caer, ur mouchouerou brodet, rubanou alaouret pe arc'hantet, hac un nebeudic re a amusamanchou, na ellont qet bezâ eus a ur gonsecanç vras; mes, bezit sonch mad eus ar pez a lavar ar paustr-côs Richard : *Un nebeudic repetet alies a ra calz.* Bezik var eves eus an dispignou bian. *Ne zeus ezom nemet un toullic bian evit carga ul lestr bras a zour hac e laqat da berissa. Al lipouserez a gundu d'ar baourenteze.* *An dud sot a ro ar festou, hac ar re fur o débr.*

Cetu c'houi amâ oll destumet evit ur verzidiguez a guriosite hac a durubaillou precius. Hênevâ a rit qementse madou ; ma na laqit eves, e tiguezo un drouc benac gant darn ac'hanoç'h. Conta a rit e vezoguerzel an traou-ze e pris izel, da lavaret eo, nebeutoç'h eguet e zint bet coustet ; mes, ma ne dint qet reelamant necesser deoc'h, e vezint atao calz re guer evidoc'h. Bezik sonch mad c'hoas eus ar pez a lavar ar paustr-côs Richard : *Mar prenes ar pez a zo dreist da ezom, na zalei qet da verza ar pez a zô an necesera did. Gra bepreat reflexion gent profita eus ur marc'had mad.* Ar paustr-côs a sonch gant réson penaus alies ur marc'had mad n'en d'eo alies nemet tromplerés, hac ous'en em geni en hoc'h afferaou, e ra deoc'h muioc'h a c'haou eguet na ro a brofit.

Sonch a meus e lavar e lec'h all : *Guelet a meus calz a dud revinet evit beza bet grét marc'hajou mad.* *Un diotâch eo, emezan c'hoas, implija an arc'hant evit prena ur glac'har.* Se eo gouscoude ar pez a rîr hemdez,

Eant da veza prenet al levrict-mâ. *An den fur*, evel a lavar ar paustr-côs Richard, en em instru eus a valeur ar re-all; an dud sot a deu raramant furoe'h-dre a maleur o unan : *FELIX QUEM FACIUNT ALIENA PERICULA CAUTUM.*

Anavezout a rân certen tud pere, evit en em visca brao, o deus grêt d'o c'hôf yuna, hac o deus reduiset o zud da vancout a vara. *Ar sei hac ar voulous*, eme ar paustr-côs Richard, *a yena ar gueguin*. Pell da veza ezomou eus ar vuez, a boan ec'h eller o sellet evel traou commod. Ne zoar tentet d'o c'haout nemet abalamour d'al lufr eus o aparanc. Evelse è e zeo deut an ezomou artificius da veza nombrussoc'h eguet an ezomou naturel. *Evit un den realamant paour*, eme ar paustr-côs Richard, *e zeus cant ezomeç*. Dre an extravagancou-se, ha calz eus a re-all evelto, an dud a fêçon a zo reduiset d'ar baourente, hac a zo forcez avichou da gaout recours d'ar re a veprisent diaguent, mes pere o deus gouezet en em derc'hel dre ingin ha temperanc. Qementse a brouv penaus, *ur plouzeziad en e za*, evel a lavar c'hoas ar paustr-côs Richard, *a zo brassoc'h eguet an digentil daoulinet*.

Marteze' ar re en em glêm ar muia, o devoa heritet eus ur fortun val; mes, hep anavezout ar voyenou dre here o devoa o acquisitet, ez int en em lavaret dezo o unan : *Deiz eo, ha na vez o bigen nôs*. Un dispignic quer bian var ur fortun evel va hini, na verit qet e vez grêt attantion dezi. *Ar vugale hac an dud sot*, eme ar paustr-côs Richard, *a zonch dezo penaüs ugurent scoëd hac ugurent vloas na ellont bigen achui*. Gouscoude, evel a lavar c'hoas, dre forç da lemel hed eus *an arc'h*, hep lagat netra enni, e teuer soudan da velet ar fonç; ha neuze, pa vez sec'h ar punç, ec'h anavcer talvoudeguez an dour. Gouezet o devije bet se, ma carjent beza consultet ya leyrig bian.

11

Ha c'houi zo c'hoantee, va mignonet, da c'houzout galvoudegnéz an arc'hant? It, hac essaya da ampresti ous ur re benac : *An hini a za da c'houlen ampresti, a ell en em c'hortos da ur vortification.* Qementse ive a erru d'ar re a brest da certen tud, pa zeont da c'houlen ar pez a ranquer dezo. Mes n'e deo qet se hor c'hestion. Ar pautr-côs Richard, divar benn ar pez emaoun o pauez lavarat, hon preven gant prudanç penaus orgouill ar paridigneuz a zo un dra guell euzus : *Arauc consulti ho faltazi, consultit ho yulc'h,* emezan. An orgouill a zo ur c'glasquer a gri qen huel hac an ezom, mes pehini a zo calz divoalc'hussoc'h. Mar oc'h eus prenet un dra vrab, e vanco deoc'h deg all c'hoas evit ma vez peur-achu an assortimant ; rac, evel a lavar ar pautr-côs Richard, *ezetoc'h eo miret ous ar c'henta faltazi eguet contanti ar re all a deu goude.* Qen diot eo da ur paour falvezout dezâñ en em henveli ous ar pinvidie, evel ma zeo d'azganic en em c'huezi evit dont da veza qen teo hañna eugen ; a lavar deomp c'hoas ar pautr-côs Richard. Al lestrou bras a ell risca davantach; mes arabat eo d'ar vagou bian pelliât ous ribel ar mûr. Ar seurt sollenteziou-se a zo souden punisset; rac, evel a lavar ar pautr-côs Richard, *ar gloar a lein ous an orgouill, a ra e goan ous ar mepris.* Ar gloar a zizun gant an abondanç, a lein gant ar baourente, hac a goaign gant ar vez. Ha goude tout, petra a chom eus ar vanite se d'en em disqeus, evit pehini em en roer qement a boan, hac en em exposer da guement a chagrin? Qementse na ell na conservi hon yec'hed, na hon yac'hât ous hon c'hlépvejou. Control da se : hep cresqi ar merit personal, se a laqa guenel an anvi, hac a brecipit reyin ar fortuniou. Petra co ur balvennic. Doue? N'en deo, d'ar muia tout, nemet ur prênv-blêvec ornet, ha' cetu aze petra eo ur fongueer. Evel a lavar c'hoas ar pautr-côs Richard : *I'e seurt fallentez n'en*

deo-én qet destum dleou evit ur seurt traou dister!
 Er verzidiguez-mâ, va mignonet, ec'h offrér deomp
 c'houec'h mis termen, ha marteze eo an avantach eus
 ar gondition-se en deus angaget unan benac ac'hanoomp
 d'en em gaout enni, o sonjal, dre na voa qet ret paea
 dioc'h-tu, e cafomp amâ an ézamant da gontanti hon
 faltaši, hep tenna netra eus hor yalc'h. Sonjal a rit-hu
 erfat er pez a rit, pa guemerit dle? Rei à rit autorité da
 un den all var ho liberte. Ma na baest qet d'an termen
 merget, e vezot mezus o velet ho creancour; e vezot en
 aoun o comz ountâ; en em humilia a reöt dre excusou
 mezus hac hep résion; nebeut-a-nebeut e collot ho fran-
 quis, hac e teuôt effin d'en em disenori dre ar guevier
 sclêra ha disprisapla; rac, evel a lavar erfat ar paustr-
 côs Richard, ar c'henia'faut eo' da guemér dle, an
 eil da lavarat guevier. *An dleour en deus bepret ar
 gaou var an talyer.*

Ur Breton, ganet libr, na dlese james rusia na caout
 aoun da gomz ous nep den, na da sellet ontân en faç.
Ar baourentez n'e deo nemet re gapabl da neanti ar
 gourach hac oll vertuziou an den. *Difficil bras eo, eme*
ar paustr-côs Richard, derc'hel ur zac'h gollo en e za.

Petra a zonchfec'h-hu ous ur princ pe ous ur gouar-
 namant a zifense ouzoc'h, dre un edit, d'en em visca
 evel an autrone, dîndan boan a brison? Na laverfec'h-hu
 qet e zoc'h ganet libr, oc'h eus ar güir d'en em visca
 evel ma plich deoc'h; penaus ur seurt edit a vez un
 outrach formet a enep ho privilachou, ha penaus i've
 un hevelep gouarnamant a vez ur güir tyrantis? Ha
 gouscoude en ein souüietit hoc'h-unan d'an tyrantis-se,
 pa guemerit dle dre ar faltazi da veza remerget. Ho
 creancour en deveus ar güir, mar en cav erfat, d'ho
 priva eus ho liberte, en ur laqat destum ac'hanooc'h er
 prison, ma noc'h eus qet peädra d'er paea.

Pa ho poa grêt ar marc'hat-se, a blich qement deoc'h,

na sonjec'h qet marteze nemeur et bacamant ; mes , evel a lavar ar paustr-côs Richard , *ar greançourien o deus guelloc'h memor eguet an debitourien ; beza ez int ar rum eus ar bed ar muia supersticius.* Ne zeus observatour ebet muiç'h açqedus eguelo eus an oll poentchou deus an armanac.

An amzer a ruill en dro deoc'h , hep na rit attantion , hac e teuer da formi ar goulenn arauc m'ho pe preparet nep tra evit satisfia. Mar sonjit , er c'hontrol , en ho tle , an termen pehini a seblante deoc'h d'abord qen hir , a barisso deoc'h guell vér. Seblantout a rae en dese an amzer diou esquel ous e dalonou , evel m'en deus ous e ziouscoas. *Ar c'horais a zo guell vér , eme ar paustr-côs Richard , evit ar re a dle paea da Basq.* An amprester hac an debitour a zo daou esclavour : unan eus ar prestour ; eguile eus arc'hreançour ; bezit horror eus ar chaden-se. Conservit ho liberte hac ho tisepandanc ; bezit ingenus ha libr. Mes marteze e sonjitz-hu er moment-mâ en ur stat a bermet deoc'h contanți ur faltazi benac , hep rișca d'ober gaou ouzoc'h. Mes espernit evit amzer ar gosni hac an ezom , e qeit ha ma ellit. *Heaul ar mintin na bad qet epad an deiz , evel a lavar ar paustr-côs Richard.*

Ar gounideuez a zo douetus ha passager ; mes an dispign a vezò hep ret continual ha certen. *Ezetoc'h eo , eme ar paustr-côs Richard , sevel diou chiminal , eguet derc'hel unan bep ret tom ; rac-se , emezan c'hoas , it gentoc'h da gousqet hep connia , eguet sevel gant dle.* Gounezit ar pez a zo possUBL deoc'h , ha gouezit menagi ar pez oc'h eus gounezet. Se eo ar güir voyen da chench ho plom en aour. Sur ha certen eo penaus , pa bossedot ar secret-se , n'en em glêmmot nui eus a rigor au amzer , nac eus an difficulte da baea an taxou.

An doctrin-se , va miguonet , a zo hñi ar résou hac ar prudanc. Na zit qet gouscoude d'en em gonfia hepken

en hoc'h ingin, en hoc'h evessa bras, en ho cundu mad. Beza ez int, evit güir, traou excellant; mes beza e vezint oll evidoc'h inutil, ma noc'h eus, arauc tout, benediction Doue. Goulenoit eta humblamant ar venediction-se; na vezit qet insansibl da ezomou ar re da bere e zeo bet refuset, mes roit dezo consolation ha sicour. Bezit sonch mad penaus an den santel Job a voe paour, hac e teuas goude da veza eurus.

Na lavarin qet davantach. An experianç a zalc'h ur scôl e pehini ar gueuteliou a goust quer; mes enni eo hepken ec'h ell an den disqiant en em instrui, ha c'hoas na zis-cont-he qet nemeur a dra; rac, evel a lavar c'hoas ar pauvr-côs Richard, *gallout a rér rei un avis mad, mes nonpas ur gundu vad.* Bezit eta sonch mad penaus an hiñi ne voar qet receo un avis mad, na ell qet, qen nebeut, beza siqueret, en ur fêçon util; rac, evel e ten c'hoas ar pauvr-côs Richard da lavarat: *ma na fell qet deoc'h selaou ar résoun, na vanco qet da laqat en em santout.*

An den venerabl Abraham a échuas evelse e ziscours. Ar bobl en selaoue gant attantion; approuvi a rejot e vaximou; mes ne vanqjot qet da ober ractal ar c'ontrol just, evel a erru er sarmoniou ordinal; rac, ar verzidiguez o veza commancet, pep hini a brenas, er fêçon ar muia disqiant, daoust d'an oll remontranco eus ar sermoner, hac an aoun en devoa an assamble da nonpas gallout paea an taxou.

Ar citationou, repetet alies, en devoa grêt eus *ar pauvr-côs Richard*, pehini evit en henvel, a zo ho servicher, a vije bet enouus evit re-all; mes va vanite a voe meurbet hilliguet, evidon da veza sur mad penaus eus an oll guizieguez a accordet din, ne voa qet an degvet loden a apparchante realamant din, ha n'am boa met o studia var ar squianchou mad eus an oll na-Petra benac a vez, en em resolvis d'en em gor-

rija ya-unan, goude ar citationou a glêvis ober; ha dre ma voan en em arrêtet' en intantion da brena peadra da ober un habit nevez, en em resolvis neuze da lacat an hini côs da badout.

Lenner, ma ellit ober qement all, e c'honezot qement ha me.

FIN.

Benjamin FRANKLIN, ganet e Boston, ar 17 eus a vis guenveur 1706, a voa ar seitecvet buguel da Joseph Franklin, fabricant saon; hac én yaouanqiq, e vije bepret occupet da lenn al levriou ar muia sqiantus.

Disqi eure an etat a imprimer, ha da 15 vloas e compose scridou mad, pere a laqe imprima, hep eu eni henvel. Mont a ras da Philadelphi, e pelec'h ec'h êruas gant ur pez a uguent real hepken. Eno e'laboras en un imprimeri; mes tromplet dre bromessaou vean ar gouarner, e teuas da Londres, e pelec'h e vevas gant ur sobriete ar vrassa. Retorn a reas da Philadelphi, hac e roe genteliou mad d'ar gompagnunez en em gave en e dy bep guener da nôs.

Ur servich bras meurbet a rentas d'e vrô, en ur bublia al levric-mâ, a behip're verze dec mil bep blos.

Reir e vez comz etus e oll talanchou, hac eus ar servichou hep nombr a rentas d'e vrô. E 1777, d'an oad a 71 vloas e teuas da gáout ar Roue a Franç, da behini en em bresantas gant e vléo dispaq var e ziou scoas, hep poultr, un toc distronç, un habit mezer brun; aufin eguis ul labouret. An oll a admire e simplicite. Retorn a eure d'e vrô, e pelec'h e varvas ar 17 a vis ebrel 1790, oaget a 84 blos.

Propriété de l'Auteur.

